

آخرین کام زمین

ته سیگارها دارای ۴۰۰۰ ماده سمی هستند که اثر مخرب برخی از آن‌ها تا قرن‌ها در طبیعت باقی می‌ماند

سوژه روز

معصومه متین‌نژاد | پسرک خم می‌شود و از روی زمین چیزی را برمی‌دارد. بعد هم با سر آستینش تمیزش می‌کند. ۷-۸ سالی نباید بیشتر داشته باشد. دوستش را صدا می‌زند و بعد هم هر دو مشغول ورننداز آن شی می‌شوند. کنجکاوم بدانم؛ چه چیزی آن‌ها را تا این اندازه هیجان زده کرده است. در همین بین دوست سومی از راه می‌رسد و از داخل جیبش جعبه کوچکی را بیرون می‌آورد. در چشم برهم‌زدنی، ۳-۴ چوب کبریت را روشن می‌کند و آن شی را می‌گیراند.

پک اول را که می‌زند، تازه می‌فهم آنچه آن سه کودک را سرگرم ساخته، سیگاری نیم‌سوخته است که کسی از سرب‌ی توجهی ره‌ایش کرده است. به ترتیب هر کدام پکی می‌زنند. از دودی که به راحتی فاصله دهان تا ریه‌هایشان را پُر می‌کند، می‌توان فهمید که بار اولشان نیست. در دهنم تصویر مردی نقش می‌بندد که آنجا ایستاده و بعد از دوسه پک، سیگار ش را با حرکت دو انگشت بر روی زمین می‌پراند. بعد هم بی‌خیال هر چیزی راه خودش را می‌گیرد و می‌رود. درباره آسیب‌هایی که دخانیات به ویژه سیگار به سلامتی و محیط‌زیست وارد می‌کنند، زیاد مطلب نوشته‌ام. ولی این نخستین باری است که از این زاویه به مسئله نگاه می‌کنم؛ «ته سیگارهایی که خیلی‌ها بی‌توجه به سرنوشته‌شان، آن‌ها را در کوچه و خیابان با طبیعت رها می‌کنند. و نمی‌دانند که با این کارشان نفس خیلی‌ها را می‌برند؛ زمینی که آلوده می‌شود، گیاهی که می‌سوزد، حیوانی که می‌میرد و کودکی که نخستین پک‌هایش را از سرکنجکاوی تجربه می‌کند.

۶۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ اصله درخت

کاغذ دور فیلتر سیگار از بهترین جنس کاغذ یعنی ورق‌های شیت ساخته شده است که برای تولید آن‌ها سالانه ۶۰۰ میلیون اصله درخت بریده می‌شود.

۱/۰۲۵/۰۰۰ تن ته سیگار

وزن یک فیلتر سیگار حدود ۱۷۰ میلی گرم محاسبه شده است. بر این اساس، تنها با دور انداختن فقط ته سیگارها سالانه حدود یک میلیون و ۲۰ هزار تن زباله سمی و خطرناک در دنیا تولید می‌شود.

جریمه رها کردن ته سیگار در محیط در اروپا برای هر فرد ۶۵ تا ۷۵ یورو، معادل ۲ میلیون تومان است.

۷٪ علت حدود ۷ درصد از آتش‌سوزی‌های جنگلی رها کردن ته سیگار در طبیعت است.

۶۰,۰۰۰ نفر سالانه بیش از ۶۰ هزار نفر در ایران بر اثر مصرف دخانیات می‌میرند.

زیان و ضرر ته سیگارها

در باره زیان و ضرر سیگار روی سلامتی و محیط‌زیست زیاد شنیده‌ایم و امروز قصد نداریم. درباره آن حرفی بزنیم. شاید باور کردنش نباشد که ته سیگار هم به همان اندازه آسیب داشته باشد. آن هم در حالی که از نظر خیلی‌ها فقط یک فیلتر ساده است. اجازه دهید در ادامه تنها به چند نمونه کوچک از آن که نتیجه چند پژوهش علمی است، اشاره‌گذاری داشته باشیم.

- سازمان بهداشت جهانی در سال ۲۰۱۵ از زیان و ضرر کارخانه‌های سیگار سازی در ۲۰ سال پیش از آن گزارش می‌دهد که نشان می‌دهد: این کارخانه‌ها در این مدت ۴۵ میلیون تن زباله جامد، ۶ میلیون تن زباله نیکوتین دار و ۴۰۰ هزار تن زباله شیمیایی تولید کردند. همچنین حجم زیادی از مواد سمی مانند آمونیم، تولوئن، متیل اتیل کتون یا جوهر نمک را نیز وارد طبیعت کردند.
- جالب است بدانید: کاغذ فیلتر سیگار از مرغوب‌ترین کاغذ های دست می‌آید که برای تهیه آن سالانه تعداد بی شماری درخت قطع می‌شود. آلودگی هوا، آلودگی زمین، آلودگی آب و آلودگی خاک در این محیط‌ها متمرکز می‌شود که بیشترین آلودگی است که تولید فیلترهای سیگار بر جا گذاشته است.
- اگر ته سیگارهایی که در جوی آب‌رهای کنیم به مخازن آب شهری راه پیدا کنند، آلودگی زمین، آلودگی آب و آلودگی خاک در این محیط‌ها متمرکز می‌شود که بیشترین آلودگی است که تولید فیلترهای سیگار بر جا گذاشته است.
- بر اساس نتایج یک پژوهش دیگر روی اثر فیلتر سیگارها روی خاک، رها کردن یا دفن غیر اصولی ته سیگارها در خاک سبب می‌شود که جوانه زدن و قد کشیدن گیاهانی مانند شبدر به ترتیب ۲۷ و ۲۸ درصد کم شود. همچنین ۵۷ درصد از وزن ریشه رستنی‌ها نیز کم می‌شود.
- فیلتر سیگار از طریق روان آب‌ها و باران به جریان‌های آبی منتقل و با ورود به زنجیره غذایی سبب مسمومیت پستانداران دریایی و موجودات

آبی می‌شود و تنوع زیستی را تهدید می‌کند. نتایج یک پژوهش نشان داد: اگر چهار تا پنج میلیارد ته سیگار سالانه وارد چرخه آبی شود، ۷۰ درصد پرندگان دریایی بخشی از این فیلترها را می‌خورند. فیلترهای سیگار عمل پک زدن به سیگار را برای کودکان بسیار راحت کرده و این موضوع به خودی خود علت مهمی در تمایل کودکان به سیگار کشیدن شده است.

● «پرتاب کردن ته سیگار روشن از روی بالکن بروی خودروی خاموش پارک شده در پارکینگ کار دست همسایه بی‌خبر از همه جاداد و ماشین ۴۰۰ میلیونی را به آهن‌پاره‌ای اسقاطی تبدیل کرد.» اگر سری به تیر اخبار آتش‌سوزی‌ها بزنید تا دلتان بخواد از این دست خبرهای بیهوده که ته سیگارهای روشن رها شده نقش پُرنرنگی در آن‌ها داشته‌اند. اما رهای سازمان آتش‌نشانی هم نشان می‌دهد: رها کردن ته سیگارهای روشن یا پرتاب کردن آن‌ها از درون خودروهای در حال حرکت، علت بسیاری از آتش‌سوزی‌های غیر عمدی در فضای شهری است. حق دارید، باورش هم سخت است که این ته سیگارهای فاسق‌لر روشن توانایی برافروختن چنین شعله‌های بزرگ و مهار نشدنی را داشته باشند. کافی است آتش این ته سیگارهای روشن به گوشه برگ خشکی گیر کند یا به مواد قابل اشتعالی مانند بنزین برسد - که در کوچه و خیابان زیاد هم پیدا می‌شود- یا با برخی پارچه‌های مصنوعی - که این روزها به تن خیلی‌ها پیدا می‌شوند- تماس برقرار کند، آن وقت تا به خودمان بباییم، خیلی آرام و خنده، آتشی مهیب ایجاد شده است که خسارت مالی، کمترین پیام آن خواهد بود.

ته سیگار یا فیلتر سیگار به بخش انتهایی سیگار گفته می‌شود که به نظر خیلی‌ها، در قوادره زباله هم نیست. در حالی که آن‌ها را باید جزو خطرناک‌ترین پسماندها حتی بیشتر از زباله‌های عفونی و صنعتی محسوب کرد. فیلترها را باید از حقه‌های شرکت‌های دخانیات دانست؛ با این توجه که مانعی برای ورود مواد سمی و خطرناک توتون به بدن هستند. در حالی که شواهد نشان می‌دهد: فیلترها سبب شده‌اند تا افراد سیگاری، دود سیگار را قوی‌تر از قبل استنشاق کنند، در نتیجه مواد سرطان‌زای موجود در دود سیگار عمیق‌تر به بافت‌های ریه نفوذ می‌کند.

۴۰۰۰ ماده خطرناک

۱۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ تومان

۶۰ مورد

۶ تریلیون سیگار

۴۰۰ هزار کیلو

۹۰٪

۲/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ته سیگار

یک بهانه خوب برای یک تصمیم بزرگ

جمع‌آوری و حذف ته سیگارها

ته سیگارها زباله‌هایی هستند که نباید آن‌ها را با دیگر زباله‌ها مخلوط کرد یا به روش غیر استاندارد دفن کرد. برای همین آموزش تر یختن ته سیگارها در محیط تنها بخشی از این فرایند ایمنی سازی مدنظر ماست. در ادامه به چند راهکار عملیاتی اشاره کوچکی می‌کنیم که تجربه موفق برخی کشورها در این باره هم هست.

- استخدام افرادی برای جمع‌آوری اختصاصی ته سیگارها. (برخی کشورها از حیواناتی مانند کلاغ‌های آموزش دیده برای این کار کمک می‌گیرند.)
- استفاده از ظرفیت بزرگ نیروی‌های داوطلب طرفدار محیط‌زیست برای پاک‌سازی محیط طبیعت.
- ارائه آموزش‌های فردی یا گروهی برای رها نکردن ته سیگارها در محیط و معدوم سازی استاندارد آن‌ها.
- ایجاد اتاق‌های مخصوص سیگار کشیدن در اماکن عمومی و استفاده از سطل‌های زباله ویژه ته سیگارها.
- قرار دادن سطل‌های زباله مخصوص سیگار در همه مکان‌ها.
- توزیع رایگان زیرسیگاری‌های جیبی.
- الزام به همراه داشتن یک جعبه بسیار کوچک و سبک در جیب یا کیف افراد سیگاری برای جمع‌آوری ته سیگارها.
- موظف کردن شرکت‌های تولید کننده دخانیات به جمع‌آوری زباله‌های سیگار و معدوم سازی استاندارد آن‌ها یا پرداخت عوارض بیشتر.
- بازیافت ته سیگارها و ساخت موادی مانند آسفالت و آجر از آن‌ها که در برخی کشورها شاهد اجرایی شدن آن‌ها هستیم.

آنچه درباره آسیب ته سیگارها گفتیم را به زیان و ضرر دود سیگار اضافه کنید. اگر بازم هم دلیلی برای آن تصمیم‌گیری زندگی تان پیدا نکردید، لطفاً رعایت این چند نکته مهم را جدی بگیرید.

- کودکان چشمشان به رفتار ماست، نه به زبانشان. پس در برابر هیچ کودکی سیگار نکشید. خیلی‌ها این حریم را برای فرزندان خودشان قائل هستند، غافل از اینکه چشم کودک کنجکا و دیگری نظاره‌گر آن‌هاست. کودکی که می‌تواند دوست صمیمی و تأثیرگذار فرزند آن‌ها باشد.
- کشیدن سیگار در پارک‌ها و فضاهای عمومی که خیلی‌ها با خیال راحت آن مکان‌ها را برای استراحت چند ساعته خود انتخاب می‌کنند، تجاوز به حقوق شهروندی دیگران است. دود سیگار برای خیلی‌ها ضرر دارد، مانند بیماران تنفسی
- و این افراد بدون هرگونه علامت ظاهری در کنار ما زندگی می‌کنند.
- ساکنان نزدیک به فضاهای سبز یا حاشیه خیابان‌هایی که معمولاً پاتوق افراد سیگاری است، همواره از بوی سیگار شکایت دارند و البته گفت‌وگوهای طولانی، بی‌وقت و گاهی خارج از عرف، افرادی که حواسشان به ساکنان طبقات بالایی نیست.
- مکان‌هایی مانند نانوایی‌ها، آشپزخانه‌ها و فست‌فودی‌ها و رستوران‌ها نه تنها جای مناسبی برای کشیدن سیگار نیستند، بلکه بازی مستقیم با سلامت مردم است.

همه این باید ها و نباید‌های فردی که به آن اشاره کردیم، درست است. اما نمی‌توان از هیچ فردی انتظار معجزه یک شبه داشت. بنابراین تا زمان موعّد، لازم است که سازمان‌ها و نهاد‌های مختلف هم فکری برای این موضوع بکنند، از مشوق‌های خوب برای ترک سیگار بگیرند تا ایجاد فضاهای ویژه برای استفاده افراد سیگاری. با این کار بسیاری از آسیب‌هایی که صحبتش را کردیم به کمترین حد ممکن می‌رسد. همچنین امکانی هم برای جمع‌آوری اصولی ته سیگارها فراهم می‌شود.

قصد زیر سؤال بردن مسئولان آموزشی کشورمان را نداریم. ولی رها کردن ظرفیت بالقوه‌ای به نام مدرسه و دانشگاه برای فرهنگ سازی و اقله کم لطفی است، چه در زمینه نکشیدن سیگار و نرفتن بچه‌ها به طرف آن و چه چگونگی استعمال سیگار در فضاهای عمومی و روش برخورد درست با باقی مانده سیگارها. باور کنید، با صحبت کردن درباره این مسئله‌ها، قبح آن‌ها برای بچه‌ها از بین نمی‌رود. بلکه آن‌ها را برای تصمیم‌گیری‌هایشان آگاه‌تر می‌کنید.

چند دقیقه هم با مسئولان محترم